

Prof. Dr. Gulácsi László, DSc.
mb. tudományos rektorhelyettes

Az orvostechnikai eszközök piacra lépésének kihívásai az új EU-szabályozás tükrében

Egészség- és egészségügy-gazdaságtani
szakosztály

MKT 2021.

Köszönet nyilvánítás

Balázs György, orvostechnikai szakértő, ügyvezető, EMKI-cert Kft; Tudományos Tanácsadó Testület tagja - Óbudai Egyetem Egészségügyi Közgazdaságtan Kutatóközpont (HECON)

Dr. Weszl Miklós PhD, Transzlációs Medicina Intézet, Semmelweis Egyetem, Budapest

Prof. Dr. Péntek Márta, elnök, Magyar Közgazdasági Társaság, Egészség- és egészségügy-gazdaságtani szakosztály, egyetemi tanár, Egészségügyi Közgazdaságtan Kutatóközpont (HECON), Egyetemi Kutató és Innovációs Központ (EKIK), Óbudai Egyetem, Budapest

Dr. Zrubka Zsombor PhD, kutatóközpont vezető, Egészségügyi Közgazdaságtan Kutatóközpont (HECON), Egyetemi Kutató és Innovációs Központ (EKIK), Óbudai Egyetem, Budapest

Tartalom

- egészségipar
- orvostechnikai eszköz
- miről is van szó?
- 2021 május 26 előtt és után
- előzmények és hasonlóságok más területekkel
- jelentős változás az egészségipar területén ami átrendezi az EU piacot
- kihívások: az új szabályozás jelentős felkészülést igényel a cégektől és az ágazati irányítástól
- ami már most látszik és ami nem, de tudjuk hogy jön

Egészségipar

Az Innovációs és Technológiai Minisztérium átfogó Gazdaságfejlesztési Stratégiát, illetve a magyar mikro-, kis- és középvállalkozások megerősítéséről szóló stratégiát dolgozott ki, melyek **egyik kiemelt területe az egészségipar.**

„A teljes egészségipar éves árbevétele **3-6 000 milliárd forint**, a GDP 6-12%-ára tehető.”

„Az egészségipar éves szinten 1600 milliárd forint értékű külkereskedelmi termékforgalmat generál.”

Orvostechnikai Eszköz

Minden olyan műszer, berendezés, készülék, szoftver, implantátum, reagens, anyag, illetve egyéb árucikk amelyet a gyártó önmagában vagy kombináció részeként embereken történő felhasználásra szánt.

Célja:

- betegség diagnosztizálása, megelőzése, figyelemmel kísérése, előrejelzése, prognózisa, kezelése vagy enyhítése,
- sérülés vagy fogyatékoság diagnosztizálása, figyelemmel kísérése, kezelése, enyhítése vagy ellensúlyozása,
- az anatómia vagy egy élettani vagy patológias folyamat vagy állapot vizsgálata, helyettesítése vagy módosítása
- emberi szervezetből származó minták beleérte szervek, vér és szövetek adományozását is in vitro vizsgálatával információ szolgáltatása, és
- amely elsődlegesen szándékolt hatását az emberi szervezetben vagy az emberi testen nem farmakológiai vagy immunológiai úton, és nem is az anyagcsere útján éri el, de amelyet működésében a fent említett hatásmechanizmusok segíthetnek

Miről is van szó?

Mit várunk egy terméktől?

Legyen:

- biztonságos**, ismertek és elfogadhatók a mellékhatások
- legyen **hatásos és hatékony**, lehessen tudni, hogy mi az eredmény és lehessen mérni az eredményt
- legyen olyan ami **megfelel a felhasználó elvárásainak**

Mindez előreláthatóan, garantálhatóan

Legyen nyomon követhető a termék a gyártótól a felhasználóig (betegig)

Lehessen tudni, hogy a termék pontosan mi, mihez hasonlít, mivel azonos, mitől különbözik.

Legyen megfizethető, költség-hatékony

Előzmények, hasonlóságok más területekkel

A Medical Device Regulation **2017-óta** tudható, hogy bevezetésre kerül.

Az egészségügyi technológiák (gyógyszer főleg) **biztonságosságának és hatásosságának bizonyítása már évtizedek óta kötelező** a gyógyszeriparban, abban az esetben ha a gyártó a termékét piacra akarja vinni.

A közpénzből és biztosítással finanszírozott egészségügyben a hatásosság és a biztonságosság mellett a költség-hatékonyságot és költségvetési hatást is igazolni kell, ha a termék közfinanszírozásban kíván részesülni.

Ez az **Egészségügyi Technológiaelemzés**. Ezt az EU minden országában (és kb. mindenütt a világon) törvény teszi kötelezővé. **Ez eddigi is vonatkozott az orvostechnikai eszközökre** is, ennek ellenére kevés ilyen elemzés készült.

Ennek egyik oka, hogy **eddig a hatásosság és a biztonságosság bizonyításának nagyon laza kritériumai voltak**. (Ez következmény volt és nem a korábbi szabályozás szándéka.)

EU MDR

Az adott cég, az adott termékével, ha piacra akar lépni, vagy a piacon akar maradni akkor ezeket a biztonságosságra és hatékonyságra vonatkozó tudományos bizonyítékokat szolgáltatnia kell.

Az Európai Unió ezzel régi mulasztását pótolja.

Medical Device Rendelet

Az Európai Unió 2017 május 5-én publikálta az orvostechnikai eszköz iparágra nagy valószínűséggel jelentős hatást gyakorló „Regulation (EU) 2017/745 on medical devices (MDR)” rendeletet, amely 2021 május 25-án lépett életbe. Az MDR az „Council Directive 93/42/EEC of 14 June 1993 concerning medical devices” (MDD) irányelvet váltja fel.

Az MDR számos ponton jelentősen különbözik a korábban érvényben levő szabályozástól.

A legfontosabb változás, hogy a korábbi gyakorlathoz képest nem engedi az EU piacra helyezni, illetve piacon tartani az orvostechnikai eszközöket megfelelő klinikai bizonyítékok hiányában az elfogadható haszon-kockázat arány tekintetében. Ebből következik, hogy az új szabályozás szerint az orvostechnikai eszközök piacra lépése és piacon maradása feltételként **a gyártónak – a technikai dokumentáció részeként - a termék (klinikai) hatásával és biztonságosságával kapcsolatos tudományos bizonyítékokat kell szolgáltatnia** az ezeket értékelő 'Kijelölt Szervezetek' (Notified Body) illetve a nemzeti orvostechnikai hatóságok számára.

A gyártónak a termék életciklusának ideje során is folyamatosan ilyen adatszolgáltatási kötelezettsége van (post-market surveillance).

Az MDR legfontosabb újdonságai

- a szabályozás hatálya alá eső termékkör kiterjesztése (nem csak a ,betegek')
- a szabályoknak való megfelelés biztosításáért felelős személy (**PRRC**) alkalmazása a cégen belül
- egydi eszköz azonosító bevezetése: unique device identification (UDI) bevezetése
- a termékek követésének szigorítása piacra kerülésük után: és post manufacturing clinical follow up (**PMCF**)
- specifikációk (termék)
- egyes termékek (pl sebészeti instrumentumokat, gyógyszer beadására szolgáló eszközök, defibrillátorok egyes típusai) magasabb kategóriába sorolása
- a korábbi gyakorlattal szemben sokkal alaposabban kidolgozott, tudományos megalapozott bizonyítékok (clinical evidence) szükségesek

Eddig is volt, de új értelmet nyert: A 'prediction and prognosis' kifejezések az orvostechnikai eszköz definíciójából származnak, de mint az MDR célkitűzése nem jelennek meg. A „prediction and prognosis” lényeges fogalmak, azt jelenti, hogy szükséges a beavatkozás rövid, közép és hosszú távú hatásainak ismerete és ezeknek az adatoknak a szolgáltatása a hatóságnak.

Hatásosság és biztonságosság: honnan tudjuk?

Szakirodalom elemzése

- speciális tudást igényel, standardizált módszertan
- nem az orvosi munka része

vagy

Adatgyűjtés (klinikai vagy egyéb vizsgálat, felmérés)

- szakértelmet igényel a klinikai vizsgálat és más adatgyűjtés megtervezése és kivitelezése
- indikáció, pontosan definiált betegpopuláció és outcome szükséges
- költséges és sok bizonytalansággal terhelt

ÓBUDAI EGYETEM
ÓBUDA UNIVERSITY

Tudomány / módszertan, amit erre a célra hoztak létre

Evidence Based Medicine / Tudományos alapú egészségügy

és

Health Technology Assessment / Egészségügyi Technológiaelemzés

Az MDR ezek tudományos fogalomrendszerét használja, de új terminológiát vezetett be, ez pedig nagyon sok zavar, félreértés és többlet költség forrása.

ÓBUDAI EGYETEM
ÓBUDA UNIVERSITY

A legfontosabb: MDR besorolási osztályok

I. osztály: minőségirányítási rendszer ellenőrzése

IIa. osztály: a klinikai értékelés mintavételes ellenőrzése

IIb. osztály: minden terméktípus ellenőrzése

III. kockázati osztály: klinikai vizsgálat, a hatékonyság és biztonságosság bizonyítása

A Notified Body feladatait a klinikai értékelés ellenőrzésekor az eszköz osztályba sorolása határozza meg.

Gyártók számára a lényeges kérdés: Kell-e klinikai vizsgálat, és ha igen akkor a klinikai vizsgálatnak mire kell kiterjednie? Esetleg elegendő a meglévő szakirodalom szisztematikus keresése és elemzése?

Az I. és IIa osztály

Az I és IIa osztályba (alacsony rizikó) sorolt termékek esetén javasolt klinikai tudományos bizonyítékok

Az alacsonyabb rizikójú osztályok véleményünk szerint pontosan abban különböznek a magas rizikójú osztályoktól, hogy halálos és súlyos nemkívánatos esemény ezen eszközök használatának a következtében sokkal kisebb valószínűséggel következhet be.

Az I. osztály esetén elegendő a minőségirányítási rendszer ellenőrzése és ennek leírása.

A IIa osztály esetén szükséges:

i) a minőségirányítási rendszer ellenőrzése és leírása;

ii) amennyiben az adott esetben lényeges akkor a rizikó felmérés,

iii) minden esetben folyóiratkeresés szükséges, amely lehet nem szisztematikus irodalomkutatás amennyiben ez elegendő. Ez a megközelítéssel jól harmonizál a régi szabályozás preambulumaival:

Az IIb és III. osztály (!)

Az IIb és III osztályba (magas rizikó) sorolt termékek esetén javasolt klinikai tudományos bizonyítékok:

A IIb beültethető és III. osztályú eszközök esetén a gyártónak készítenie kell egy un. summary of safety and clinical performance (SSCP) dokumentumot , amit a tanúsítónak (NB) validálnia kell és fel kell töltenie az EUDAMED rendszerbe („Validation of the initial SSCP by the NB” fejezet)

Magas rizikójú osztály (IIb és III) esetén meg kell gondolni a legsúlyosabb nemkívánatos esemény a halálos kimenet, illetve súlyos nemkívánatos események outcome alkalmazását a klinikai vizsgálatok és a post market követés során.

Lényeges szempont a nemkívánatos események esetszáma is, hiszen a társadalmi szintű egészség veszteség (health loss) esetszám függő is. Ezekben az esetekben azt is el kell dönteni, hogy ezeket %-os formában vagy u.n. sentinel indikátorként alkalmazzuk

Kihívások – a gyártó

Felelősség a gyártót terheli

Költségek: PRRC alkalmazása, képzése, vizsgálatok (ez a ,jéghegy csúcsa)

Stratégiai tervezés: nem egy ,plusz pont kipipálásáról van szó' szükségletekre történő outcome tervezés

Fejlett szervezeti kultúra létrehozása szükséges

Ismerni kell a szakirodalmat, minden termék minden indikációjában és ugyanezt tudni kell a versenytársak termékeiről is.

A verseny fontos eszköze a szabályozásnak való megfelelés (!) **de ez már nem elegendő** – outcome verseny

Sok cég sok országban van jelen – eltérőek az elvárások és a versenytárs termékek (mindig a helyi versenytárshoz kell hasonlítani)

Beteginformáció, mit, hogyan és kinek – kinek jó és kinek nem a termék és hol és hogyan (egyik egészségügyi intézményben jó másokban nem ...)

Etikai bizottság

Sok a kis és közepes méretű cég, ennyifajta képzett és folyamatosan tovább képzett szakember alkalmazása valószínűleg nem lehetséges

Kihívások - ágazati irányítás

Engedélyezés

Beteginformáció, mit, hogyan és kinek ezt jóvá kell hagyni

Etikai bizottság

Nyomon követés

Mekkora is ez a piac, itthon, Európa, nagyvilág?

Hogyan növekszik és melyek az ígéretes piaci szegmensek?

Milyen az export potenciál összességében és termékenként és piaconként?

Hatása az innovációs ökoszisztémára?

Hol és hogyan (és mennyivel) és mit lehet / érdemes támogatni ebben az iparágban?

ÓBUDAI EGYETEM
ÓBUDA UNIVERSITY

Kihívások – innováció menedzsment

Orvostechnikai eszközök kategorizálása, besorolása, nyilvántartása nem megoldott

Az ötlettől a gazdasági haszonig terjedő folyamat ismeretlen, a szereplők, és támogatások, befektetések megtérülése kevésbé ismert

Technológia transzfer

ÓBUDAI EGYETEM
ÓBUDA UNIVERSITY

Ami már most látszik és ami nem, de tudjuk hogy jön

Költség – tudhatjuk, ha megvizsgáljuk

Hatékonyság - tudni fogjuk

Költség-hatékonyság – a fentiek alapján már kiszámíthatjuk, és a termékek **értékesítésének ez lesz a 4. nagy gátja amit ,meg kell ugrania’ a cégeknek.**

/első 3 gát: 1) gyártás minőség, 2) biztonságosság, 3) hatékonyság/

Jelentős piaci átrendeződés van folyamatban

Javaslatok

Mi az orvostechnikai eszközök szektor szerepe és lehetőségei az egészségiparon belül, mely területeken lehetséges dinamikus növekedés?

Átfogó kép szükséges az orvostechnikai eszközök gyártóiról és a termékekről, befektetésekről, támogatásokról

Az MDR-nek való megfelelés állami támogatása szükséges: oktatás, képzés, projectek támogatása

ÓBUDAI EGYETEM
ÓBUDA UNIVERSITY

Prof. Gulácsi László, DSc.

mb. Tudományos Rektorhelyettes, Óbudai Egyetem, Budapest

egyetemi tanár, Egészségügyi Közgazdaságtan Kutatóközpont (HECON), Egyetemi Kutató és
Innovációs Központ (EKIK)

kutató professzor, Corvinus Institute for Advanced Studies (CIAS), Budapesti Corvinus Egyetem,
Budapest

<http://uni-obuda.hu/hecon>

<https://www.mkt.hu/hu/tarsasag/szakosztalyaink/>